Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

№ 236 (3540) 1941 оной октябриин 7, вторник **СЭН 15 МҮНГЭН**

ГУРБАН ДЕРЖАВЫН МОСКОВСКО КОНФЕРЕНЦИ

Сентябриин 29-һөө октябриин 1 хүртэр Москвада болоһон гурбан агууехэ державын—СССР-эй, Великобританиин ба Америкын Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэдэй конференци хүдэлмэрөө дүүргэбэ. Тус конференци хадаа харилсан ойлголсолгын, этигэлсэлгын ба һайн хүсэлэнгэй оршом байдалда үнгэрбэ. Гитлеровскэ дарлалтада эсэргүү ниитын тэмсэлэй амжалтые хангаха гэһэн конференцидэ хабаадагшадай бултанайнь хүсэлэн болбол конференциин хүдэлмэриие түргэнөөр ба амжалтатайгаар түгэсхэхын тулада шухала дүхэм нүхэсэл байгуулаа. Энэ конференциин хүдэлмэрөө дүүргэһэн тухайда гурбан делегациин официальна коммюнике соо хэлэгдэһэнэй ёһоор «нүх. И. В. Сталинай эдибхи түлөөр хабаадалгатайгаар үнгэрһэн конференци хадаа хүдэлмэрөө амжалтатайгаар ябуулба, урдаа табигдаһан уул зорилготой зохилдуулан шухала шиидхэбэри абаба, сүлөөдэ дуралдаг бүхы арадуудай хорото дайсаниие дараха илалта түйлаха ниитынгээ хүсэлэнгүүдтэ агууехэ гурбан гүрэнүүдэй нягта харилсаанай бии байһаниие ба хүсэд нэгэдэмэл һаналые харуулһан байна».

Гурбан державын түлөөлэгшэдэй Московско конференци болбол Америкын Холбоото Штадуудай президент г-н Рузвельтын ба Великобританиин премьер-министр г-н Черчиллиин үүсхэлээр суглараһан байгаа.

Тиихэ зуураа, конференциин түгэсхэлэй заседани дээрэ нүхэр В. М. Молотовой өөрынгөө үгэ соо хэлэһэнэй ёһоор нацистска Германитай дайлалдажа байгаа гансахан Англи бэшэ, мүн дайлалдаагүй гүрэн—Америкын Холбоото Штадуудшье гитлеризмые усадхаха шухала байһыень нэгэн адляар мэдэрээд, энэ зорилгоор Советскэ Союзда өөрынгөө угаа баялиг материальна ресурснуудаар туһалха шухала гэжэ тоолоһыень тусгаар тэмдэглэхэ хэрэгтэй».

Шуһаша Гитлер болбол Советскэ Союзда харатай муухайгаар добтолоод, зүүн фронт дээрэ өөрынгөө гол ехэ зэбсэгтэ хүсые ябган сэрэгүүдэй ба мотомеханизированнэ дивизинүүдээ бүхыдэнь шахуу, өөрынгөө авиациин гол ехэ хүсыень табиһан байна. Советскэ Союз өөрынгөө героическа тэмсэлдэ немецко-фашистска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй гол ехэ сохилтыень бэе дээрээ даажа абаад, немецко-фашистска һүрэг дээрмэшэдэй сүмэрэн орохо аюулые Англиһаа зайлуулһан ба фашистска Германиин эзэлһэн оронуудтаа бэелүүлхэ позициень һуладхаһан байха юм.

Зүүн фронт дээрэ дэлгэрһэн үзэгдөө-дуулдаагүй гайхамшаг ехэ дайн байлдаан болбол хамаг бүхы юумээр зүүн фронтые һаадгүйгөөр хангажа байхые эринэ.

Гитлеровскэ Германида эсэргүү тэмсэлдэ гурбан агууехэ державын угаа ехэ ресурснуудые үлэмжэ үргэнөөр ба зохид һайнаар хэрэглэхэ гол зорилго табиһан СССР, Великобритани ба США-гэй хоорондоо бодото дээрэ нүхэсэхэ ябадалай үндэһэ һууриень Московско конференци өөрынгөө шиидхэбэринүүдээр бүхэжүүлһэн ба үргэдхэһэн байна. СССР-эй оборонын хэрэгтэ зорюулан энээнэй урда тээшье буу зэбсэгүүд ба шухала хэрэгсэлнүүдээр туһалжа байһан ябадал мүнөө улам бүри ехэ боложо саг үргэлжэ үргэнөөр хэгдэжэ байхань эли.

Московско конференци болбол «большевизмдэ эсэргүүсэн крестово поход хэхэ» гэһэн лозунг табижа, Англиие ба Америкын Холбоото Штадуудые мэхэлээд, өөрынгөө дайсаниие гансаа-гансаарань добтолдог урдынгаа тактикые үргэлжэлүүлхэ һанаатай байһан Гитлерэй генеральна түсэбэй таһалдаһыень эли тодоор гэршэлнэ. Гитлерэй энэ һанал бодолынь огто бүтээгүй. Гитлеровскэ Германи болбол энээнэйнгээ урда тээ огто үзөөгүй хүсэн түгэс сэрэгтэй ушарһаа гадна, гитлеризмдэ эсэргүү эрхэ сүлөөдэ дуралдаг арадуудай нэгэдэмэл фронт тоолошогүй олон зоной резервтэй ба гайхамшаг ехэ материальна ресурснуудтай агууехэ державануудай коалици байгуулагдаа. Бүтэдэниитын хорото муухай дайсанда эсэргүүсэн тэмсэхын зорилгоор эдэ материальна ресурснуудые хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ байһан тухайда Московско конференциин шиидхэбэринүүд ба тэндэ түгэсхэлэй заседани дээрэ өөрынгөө нэрэһээ ба лорд Бивербругэй нэрэһээ хэлэһэн Американска делегациин түрүүлэгшэ г-н Гарриманай мэдүүлгэ соо эли тодоор гэршэлнэ.

Московско конференциин результат болбол нацистска дарлалтада эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа державануудай нэгэдэлые таһалдуулхые һэдэһэн Гитлерэй һэдэлтэ хосорһон тухайда эли тодоор гэршэлнэ. СССР-тэ эсэргүү «сахилгаан мэтэ түргэн дай хэхэ» гэһэн Гитлерэй түсэбэй огтолон унаһан тухайда мартажа болохогүй. Дайн байлдаан хадаа үсэд шантаар ба үни удаан ябуулагдаха ба булимтаран орогшодой зарим амжалтанууд шиидхэхы удхатай бэшэ болоод байһаниинь мүнөө тон эли болонхой. Тиимэ дайнда хэн ехэ резервтэй байнаб, хэн хүсэеэ суглуулха ба ресурснуудые элсүүлхэ үргэн аргатай байнаб, тэрэ хадаа илахань лаб-тай.

Московско конференци болбол Гитлерые тэһэ биса сохижо һалгахын түлөө тэмсэлэй гайхамшаг түүхэдэ өөрынгөө хүндэтэ һуури эзэлхэ байна. Энэ хадаа Советскэ Союзай хубида тон хүндэ хүшэр ба харюусалгатай зорилго тудаһан тэмсэлые амжалтатайгаар дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ шэнэ зам нээхэ болоно. Зүгөөр, бүхы дэлхэйн арадууд болбол гитлеровскэ хүрин тахалда эсэргүүсэһэн советскэ арадай тэмсэлэй агууехэ ушар удхыень улам ехээр ойлгожол байна. «Агууехэ вождь нүхэр И. В. Сталинай хүтэлбэри доро мүнөө үедэ СССР-эй дүүргэлтэ болгожо байгаа гансахан Европын арадуудай бэшэ, харин бүхы дэлхэйн арадуудай сүлөөрэлгын интересүүдтэ Советскэ Союзай хэды шэнээн ехэ үүргэтэй байһан тухэйн арадуудай сүлөөрэлгын инхэлэхэ сагынь ерэхэ, энэ үүргые хани барисаатай оронуудаймнай түлөөлэгшэд мүнөөшье үргэнөөр мэдэрнэ, тэдэ оронуудай дэмжэлтэ хадаа ойлгосотой ба тон үнэтэй байна.

Московско конференциин бүтэмжэтэй һайн түгэсхэлгэ хадаа Гитлерэй түсэбые һандаргаха тон хатуу сохилто мүн, гитлеровскэ Германиин политическэ диилдэлгэ болоно. Московско конференциин угаа ехэ ушар удхань юуб гэхэдэ: шэнэ шэнэ шуһата атакануудые хэжэ байгаа гитлеровскэ Германида политическэ диилдэлгэ ушаруулхаһаа гадна, дайнай газар дээрэшье ухэлэй сохилто үгэхэ ушартай. Московско конференци хадаа Гитлертэ эсэргүүсэн бодоһон эрхэ сүлөөдэ дуратай арадууд болбол нацистска дарлалтада, гитлеровскэ империализмда эсэргүү тэмсэлые шиидхэхы илалтата эсэстэнь хүргэхэ гэһэн нугаршагүй хатуу дура зоригтой байһыень харуулба.

(«Правдын» түрүү бэшэгһээ).

Манай хүсэн ургажал байна

Кагановичын нэрэмжэтэ Московско тормозно заводой хүдэлмэришэд ба албахаагшад гурбан державын Москвада болоһон конференциин материалнуудые имагта һонирхолтойгоор хэлсэбэ. Хүдэлмэришэд болбол үдын забһарлгануудай үедэ коммюнике, нүхэр Молотовой ба г-н Гарриманай үгэнүүдые уншажа үтэгшэдые анхаралтайгаар шагнабад. Шэрэм зайлуулгын, инструментальна ба бусад цехүүдэй хүдэлмэришэд ба албахаагшад конференциин амжалтатай хүдэлмэриие ехэ хангалтатайгаар тэмдэглэбэ.

Токарь Козенчук иигэжэ мэдүүлнэ:

«Советскэ Союз, Англи ба Америкын ресурснууд иимэ ехэ хүсэн гээшэ, тэд сахилгаан түргэн сохилтоор Советскэ Союзые эзэмдэхэ гэжэ, хүсэһэн фашистска алууршад тэрэ хүсэнэй урдаһаа тулажа шадахагүй. Эдэнэр агууехэ гурбан державын конференциин үрые һаар мэдэрхэл байха».

Гитлер немецкэ арадые мэхэлнэ

А. С. ЩЕРБАКОВ,
Советскэ Информбюрогой начальник.

Октябриин 3-ай үдэр Гитлер радиогоор үгэ хэлэбэ. Энэ үгэ хэлэхын тулада Гитлер „үбэлэй туһаламжын“ кампани тухай хэлэхэмни гэһэн шалтаг бариба. Зүгөөр, Германида „үбэлэй туһаламжын“ кампани энэ жэлдэ нэгэ һарын саада тээ эхилжэ, иимэ ушарһаа Гитлер болбол хэдэхэн неделиин саада тээ арад зондо хандалга тунхаглаһан байһаниинь эли мэдэгдэнэ. Тиигээд байхадаа Гитлерэй үгэ хэлэһэн ябадал хадаа „үбэлэй туһаламжын“ кампанитай заашье холбоогүй байха юм.

Германиин арад зоной урда үгэ хэлэхыень Гитлерые баалаһан бодото ушар шалтагааниинь юун гээшэб?

Зүүн фронт дээрэ немецко-фашистска армиин угаа ехэ гээлтэ боложо байһан ушарһаа Германиин арад зон һанаагаа зобоно, дайн сэрэгэй ба хүсэрхэлгын гитлеровскэ политикада дураа гутана. „Германска армиин жэшээгүй ехэ илалтанууд тухайда“ фашистска хуурмаг үгэдэ немецкэ арад этигэнэгүй, харин дайнай илалтада улам бүри этигэлээ баража байна.

Үтэр түргэнөөр илаха тухайда һайрхуу аад, хуурмаг найдуулгануудай шэнэ бэдьхэнүүдые тараажа 1941 оной октябриин 3-ай үдэр немецкэ арад зондо хандахыень Гитлерые баадхаһан бодото шалтагаань хадаа өөрынгөө тылэй муу байһан дээрэһээ ииһэн ябадал болоно. Орон дотороо тараахаар зорюулагдаһан Гитлерэй хэлэһэн үгэ хадаа немецүүдэй һанааеынь заһажа һамааргахаһаа гадна, мүн өөрынгөө булимтаралгын империалистическэ политикые немецкэ арадай үмэнэ ямар нэгэн аргаар зүбтүүлхэ гэһэн зорилготой байгаа.

Хэнэйшье мэдэһээр, Гитлер хадаа СССР-тэ добтолһон галзуу агрессор мүн, добтололсохогүйн тухайда СССР-тэй баталһан договороо нэгэ талаһаа таһалба, СССР-эй зүгһөө ямаршье шалтаггүйгөөр, ямаршье эрилтэгүйгөөр, дай соносхонгүйгөөр СССР-тэ добтолжо, тэрэ хадаа бусадай газарнуудые буляадаг империалист булимтарагша байһанаа баһа дахин гэршэлбэ. Мүнөө болоходо Гитлер, энэнь түрүүшынхеэ бэшэ, бэеэ сарюунда гаргаад, өөрынгөө дээрмэдэлгын политикые нюуха далдалха һанаатай.

Гитлер болбол СССР-тэ добтолоогүйб, харин СССР-эй зүгһөө Германида добтолхо ябадалые зогсоогообди гэжэ өөрынгөө үгэ соо хэлэһэн байна. Иигээд байхадаа би болбол оборонительна дай хэжэ байнаб, СССР-һээ Европые хамгаалжа байнаб гэжэ хэлэнэ. Теэд, баһа Бельги, Голланди, Норвеги, Польша, Греци, Югославиие буляан абахадаа мүн иигэжэ хэлэдэг байгаа һэн, баһа эдэ оронууд Германида добтолон орохын аренэ болоно, Европодо аюул ушаруулна гэжэ этигүүлдэг бэлэй. Хэрбээ Греци, Югослави, Польша ба бусад Англитай холбоотой байһан ушарһаа Гитлерые бэеэ хамгаалһан тала шэнгеэр харахань энеэдэтэй хэрэг болохо байгаа һаа, СССР хадаа Германитай дай хэжэ байһан али нэгэн гүрэнтэй холбоотой байгаа гэжэ хэлэхэнь даншье һаа энеэдэтэй ба эрьюу байна, харин Советскэ Союз болбол бэе бэедээ добтолхогүйн тухайда Германитай договортой байгаа, тэрэ договорой һайн үрэнүүд тухайда Гитлер ба Риббентроп официальна мэдүүлгэнүүд соогоо магтадаг бэлэй. Советскэ сэрэгүүд Германида добтолон ороһон бэшэ, харин немецкэ сэрэгүүд СССР-тэ сүмэрэн ороһон байна. Элитэ жонглер ба башаранги мэхэшэн Гитлер гэдэг энэ үнэн ушарые хайшан гээд арсаха гээшэб?

Берлинскэ хэлсээнэй үедэ Молотов хадаа далайн хоолойнуудые эриһэн, Финляндиие эзэмдэхээр эриһэн, Болгарида добтолон орохые эриһэн ба харин Гитлер энээндэ эсэргүү арсаһан байна гэжэ мэдүүлэн тэрэ худал хуурмагые тараагаа һэн (хэды дахин гээшэб!). Энэ худал хуурмагынь советскэ талаһаа нэгэнтэ бэшэ официальна буруушаагдаһан юм. Тиин юунэй түлөө буруушаалгаб? Гитлер болбол олониитын һаналые худал хуурмагаар мэхэлхэ байһанаа өөрөөшье һайн мэдэжэ байна ха юм. Берлиндэ Молотовой ерэһэнэй һүүлээр „һанал андалдалга болбол харилсан найдабариин оршомбайдалда үнгэрһэн, Германи ба СССР-эй һонирхолтой бүхы шухала асуудалнууд тушаа харилсан ойлголсолгын тогтоогдоһон“ тухай Германи ба СССР-эй талануудһаа хамтын коммюнике гаргагдаһаниинь энээнһээ бэшэ ондоо юугээр элирхэйлхэ гээшэб.

Гитлерэй гүйсэд зүбшэлтэйгөөр толилогдоһон хамтын коммюнике хадаа баримта бэшэ гээшэ аал. Гитлерые ёһотойл гэгшын мэхэшэн гээшэ гэжэ элирүүлэн харуулһан иимэнүүд ба энээн шэнгиин баримтанууд Европын ба бүхы дэлхэйн олониитын һанал бодомжодо мартагдаа гэжэ һанаха болоо юм һаань Гитлерэй хэрэг муудаал гээшэ.

Гитлер хадаа гансахан лэ өөрынгөө империалистическэ, булимтаралгын политикын талаар олониитын һаналые мэхэлхээр оролдоно бэшэ. Мүн баһа, мүнөөнэй дайнда Германиин ба СССР-эй гээлтэнүүд тухай асуудалай талааршье мэхэлхые оролдоно.

„Манай дайсанай ямар хүсэтэй байһан тухай асуудалда бидэнэр эндүүрээбди“,—гэжэ Гитлер өөрынгөө үгэ соо гашуудалтай мэдэрэлгэ хэхэ баатай болоо. Энэ баатай мэдээсэлгынгээ удаа дары Гитлер болбол Улаан Армиин гээлтэ тухай һанаанһаа абаһан, дэмырэлгэтэ тоонуудые гаргана. Тэрээнэй этигүүлгээр хадаа Улаан Арми 2.500.000 хүнүүдээ алуулжа гээһэн, 22.000 ехэ буу, 18.000 танк ба 14.000 самолет гээһэн хэбэртэй болоно. Энэ худал хуурмаг тоонуудай удханшье эли байна. Үнэн байдал дээрэ Улаан Арми болбол үнгэрһэн энэ саг соо бүхы дээрээ 1.128.000 хүнөө гээһэн, энээнэй 230.000 хүниинь алуулһан, 720.000 хүниинь шархатаһан, 178.000 хүн һураггүйгөөр хосорһон ба 7.000 тухай танк, 8.900 тухай ехэ буу ба 5.316 самолет гээһэн байна. Гитлер хадаа немецкэ армиин гээлтэнүүд тухай юушье хэлээгүй. Өөһэдынгөө армиин гээлтэнүүд тухай немецүүдһээ бэшэ хэншье үлүүсэ мэдэхэб гэжэ һанагдана. Гитлер болбол немецкэ арадта—хүдэлмэришэн, таряашан, интеллигенцидэ немецкэ армиин гээлтэнүүд тухай нэгэшье тоо юундэ нэрэлээгүйб? Юундэб гэхэдэ, Гитлер болбол немецкэ арадта үнэниие хэлэхэһээ айна, эдэ гээлтэнүүдэй тоое нэрэлхэһээ айна ушарынь, эдэ гээлтэнүүд угаа ехэ, хэрбээ тэрээниие хэлээ һаа, „илалта“ тухай Гитлерэй хооһон хуурмаг, һайрхуу мэдүүлгэһээ юушье үлэхэгүй байна. Гитлерэй зангаар политическэ жулигууд ба шулернууд лэ ябадаг байна.

Гурбан һара үлүүтэй саг соо Советскэ Союзда эсэргүү ябуулһан дайндаа немецкэ армиин гээлтые немецкэ зонһоо ба бүхы дэлхэйдэхи олониитэһээ Гитлерэй нюуһан туладань Советскэ Информбюро мэдээсэнэ: үнгэрһэн үе дотор немецко-фашистска сэрэгүүд зүүн фронт дээрэ 3.000.000 хүнөө алуулһан, шархатуулһан ба плендэ абтаһан гэхэгү, али тэдэнэр хадаа дэлхэйн нэгэдэхи дайнай бүхы фронтнууд дээрэ хоёр жэлэй турша дотор гээһэнэйнгээ зэргые алдаба. Зэбсэгүүдэйнь гээлтэ баһал ехэ гэбэл: гурбан һара үлүүтэй саг соо немецүүдэй 11.000-һаа үлүү танк, 13.000 ехэ буу, ниидэн дэгдэхэ ба бууха үедөө гэмтэһыень тоолонгүйгөөр 9.000 самоледоо агаарай байлдаанда ба аэродром дээрээ бута сохюулаа.

Бодото баримтанууд иимэл байна.

Советскэ Информбюроһоо

ОКТЯБРИИН 4-эй ҮГЛӨӨНЭЙ МЭДЭЭСЭЛ

Октябриин 3-ай һүниин турша да манай сэрэгүүд дайсанда эсэргүүсэһэн байлдаануудые бүхы фронт дээрэ ябуулба.

* * *

Баруун-урда зүгэй фронтын участогуудай нэгэндэ манай частьнууд немецкэ сэрэгүүдэй бөөгнэрһэн моторизованно ябган сэрэгүүдтэ айхабтар шанга сохилтые үгэһэн байна гэжэ нэмэлтэ абтаһан мэдээнүүд дээрэһээ мэдэгдэбэ. Тэрээн соо 500 шахуу автомашина, 250 мотоцикл гэхэ мэтэ байгаа. Баруун-урда зүгэй фронтын нэгэ ондоо участогта манай сэрэгүүдэй нюуһан минэнүүд дээрэ дайсан орожо ерээд нэгэ үдэрэй турша соо 650 солдат ба офицерээ гээһэн байна. Младша лейтенант Петр Марютин гэгшын звено самоледууд дайшалхы 6 ниидэлгэ хэжэ 17 немецкэ бронемашина, 11 танк, 4 автомашина ба зенитнэ артиллериин 9 ухэр буу үгы хээ.

* * *

Баруун-хойто зүгэй фронтдо дайнай ябуулганууды хэжэ байгаа манай нэгэ бүлэг бомбардировщигууд дайшалхы нэгэ ниидэлгээ хэхэдээ дайсанай 38 автомашина тээжэ ябаһан ябган сэрэгүүдтэйнь хамта, горючитай хоёр склад ба 8 артиллерийскэ батарейе үгы хэбэ.

* * *

Одессэдэ орохо замые хамгаалжа байгаа манай сэрэгүүдэй нэгэ группа ехэ амжалтатай добтолгые хэһэн байна. Тиигэжэ шэн зоригтойгоор Одессые хамгаалагшад дайсанай 45 ухэр буу, холо будадаг хүндэ батарейе, нилээд олон пулемет, винтовко ба нилээд ехэ һомо хэрэгсэлые буляан абаба.

* * *

Фронтын участогуудай нэгэндэ дайлалдажа байгаа английска истребитель самоледууд агаарай байлдаанда 4 немецкэ самоледые унагааба. Английска истребительнүүдэй нэгэниинше гэмтээгүй.

* * *

Немецүүдтэ булимтаран эзэлэгдэһэн Ленинградска областиин районуудта дайлалдажа байгаа партизануудынай фашистска тылдэ нилээд шанга сохилтонуудые хэжэ байна. Нүхэр К. гэгшын командовани доро ябадаг партизанска отряд һүүлэй гурбан недели соо 22 немецкэ трактор-тягач, һомо

(Үргэлжэлэлынь 2-доки нюурта)

АГУУЕХЭ СТАЛИНСКА ВАХТАДА

ЖЭШЭЭТЭ ҺАЙН ХҮДЭЛМЭРИ

Олон янзын олзобэрилгын кооперациин артелиин цехүүдэй хүдэлмэришэд Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ хабаадажа, цехүүд бэе бэеэ социалистическэ мүрысөөндэ уриба.

Оёлгын цех болбол үйлэдбэриингөө түсэбые һара бүхэндэ 135 процентһээ доошо бэшэ шанар һайнтайгаар дүүргэхэбди гэжэ бэе дээрээ уялга болгон абаад, бэшэ цехүүдээ баһа мүрысөөндэ уриба.

Тэрэшэлэн хүдэлмэришэн бүхэн оборонно кружогой член боложо, ниитын хүдэлмэридэ эдибхитэйгээр хабаадалсажа, бүхы цехүүдээ арюун сэбэр байлгаха гэжэ уялга болгон абаба.

Мүнөө үедэ оёлгын цехэй хүдэлмэришэд Улаан Армиин боецүүдэй дулаан хубсаһа оёно. Энэ цехэй хүдэлмэришэд үдэр бүри арбан час соо хүдэлмэрилхэһөө байтагай, амаралтын үдэрнүүдые мэдэнгүй хүдэлмэрилнэ.

Оёдолшо нүхэр Гаськова болбол үдэртөө 5 самса оёхо түсэбтэй аад, үдэр бүхэндэ 7—8 самса оёно. Тэрэшэлэн комсомолка Макарова сентябрь һарынгаа түсэбые 120 процент дүүргэбэ. Баһа нүхэр Козулина һарынгаа түсэбые 120 проц. хүртэр шанар һайнтайгаар дүүргэнэ.

Кондитерска цехэй Кадышниковай бригада сентябрь һарынгаа түсэбые 160 процент дүүргэһэн байна. Энэ цех болбол анханһаа стахановска цех гэжэ алдаршаһан байха юм. Тэрэ алдарта нэрэеэ алдахагүй гэжэ бүри эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Илангаяа агууехэ Октябриингаа XXIV жэлэй ойдо бэлэг болгон гайхамшаг үндэр бүтээсэнүүдые харуулхаяа оролдоно.

Энэ бригадада бэшэнһээн илгаран эрхим һайнаар хүдэлмэрилдэг нүхэд гэбэл: Никитина Татьяна, Переломова Христина гэгшэд болоно. Эдэ нүхэд болбол Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, улам бүри үндэр бүтээсэнүүдые харуулхабди гэжэ хүдэлмэридөө шармайн оробо. Тэрэнһээ гадна ниитын хүдэлмэридэ эдибхитэйгээр хандадаг юм.

Пимокатна цехэй хүдэлмэришэ Дешмаков гэгшэ нормоёо үдэртөө 120—140 процентһээ доошо оруулдаггүй юм. Хүдэлмэридөө ехэ хандасатай, шанар һайнтайгаар бүтээхэм гэжэ ходо доо урдаа уялга табидаг юм.

А. Шадаев.

Болзорһоонь урид дүүргэхын зорилгоор

Селенгын аймагай Ноёхоной сомоной «Большевик» колхозой таряанажалай бригадын бригадир Илья Гармаевич Цыдыпов гэгшэ таряахуряалгын үедэ жаткаар таряа хадаһан байна. Тиихэ зуураа, бригадынгаа ажалые зүбөөр эмхидхэһэн ба тодорхой хүтэлбэри үгэхэтээ хамта, үдэр бүридэ 6—6 гектар хададаг байба.

Таряа бөөлгэ дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан колхозницанууд Ринчинова, Цырендоржиева ба бусад агууехэ Сталинска вахтада жагсаһанайнгаа һүүлээр үдэрэйнгөө нормые холо үлүүлэн дүүргэдэг болоо.

Гүрэндэ ороохо шэрэлгэ дээрэ ажаллажа байһан звено 12 морёор таряа зөөхэ нормоёо үлүүлэн дүүргэжэ, гүрэндэ тушаалгые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө саг үргэлжэ оролдоно. Тэдэнэй хүллэжэ ябаһан морьдынь барандаа тобир тарган.

Е. Хепхеев.

Хүндэтэйгөөр дүүргэхын тулада

ХОРИ. Үдын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой бүхы члэнүүд болбол агууехэ Сталинска вахтада жагсаха тухай Түнхэнэй аймагай XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхидой уряае хүндэтэйгөөр хүлеэжэ, германска фашизмые үй бутара сохитор өөһэдынгөө бэеые мобилизовалагдаһан дээрэ тоолономди гэжэ тогтоолдоо бэшэнэ.

Сталинайхид хадаа түнхэнэйхидэй уряада харюу болгон иимэнүүд уялгануудые абаба: 1942 ондо хонидые хоёр удаа хайшалжа тэрээнһээ 200 мянган түхэригэй олзо оруулха, малажал үсхэбэрилхэ 1941 оной түсэбые бүхы малаараа 102 процент дүүргэхэ, 1942 ондо малай ашаг үгэлгые дээшэлүүлхэ, үүлтэртэ үнеэн бүхэнһөө 2000 литр ба нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ 630 литр һү һааха, 500 тахяатай фермэ эмхидхэхэ, малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые октябриин 15-да ба хабарай тарилгын бэлэдхэлые ноябриин 7 хүртэр дүүргэхэ гэһэн уялгануудые абаба. Мүн таряанай, һүнэй ба бусад бэлэдхэлнүүдэй тушаалгын түсэбые саг болзор соонь дүүргэхэбди гэбэ.

Иимэнүүд уялгануудые абажа, Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид үбгэн залуугүй али бүхы хүдэлмэри дээрээ үйлэдбэриин бүтээсын үндэр жэшээнүүдые харуулнад. Энэ колхозой модошо дархашуул 60 гаран наһатай үбгэд нүхэд Цыбжит Цыцыктуев ба Дубшан Гомбоев гэгшэд агууехэ Сталинска вахтада жагсажа бүри һайнаар хүдэлмэрилжэ байнад. Мүн газартаряалангай бригадада хүдэлмэрилдэг нүхэд Удмаа Жанадаруева, Мария Хоржовой, Цыцыктуева ба бусад стахановска хүдэлмэриин үндэр жэшээ зэргэнүүдые харуулна.

Эдэнэр өөһэдынгөө абаһан уялгануудые хүндэтэйгөөр дүүргэхын тула тэмсэжэ байнад.

Димчиков.

ХАЛУУНААР ҺАЙШААБА

Сентябриин 3-да БМАССР-эй хэлхеэ холбооной Управлениин хүдэлмэришэд ба албахаагшад болбол СССР, Великобритани ба Америкын Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэдэй конференциин хүдэлмэриин түгэсхэлдэ зорюулһан митинг үнгэргэбэ.

СССР, Великобритани ба Америкын Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэдэй конференциин хүдэлмэрөө амжалтатайгаар түгэсхэһэн тухай Хэлхеэ холбооной месткомой түрүүлэгшэ нүхэр Бананин элидхэл дотороо иигэжэ хэлэбэ: «Агууехэ гурбан державын — СССР, Великобритани ба США-гэй түлөөлэгшэдэй Москвада болоһон конференци хадаа германска бузар муухай провокаторнуудые түргэн даралгада зорюулагдаһан байгаа. Манай агууехэ эхэ ороной героическа Улаан Армиин баатарнууд болбол Англи ба Америкын Холбоото Штадуудай туһаламжа доро гитлеровскэ зольбонуудые үндэһөөрнь усадхаха байна.

Бидэнэр, хэлхеэ холбооной хүдэлмэришэд ба албахаагшад хадаа социалистическэ эхэ ороноо, зол жаргалаа хамгаалжа ябаа Улаан Армиингаа боецүүдтэ эрхим туһаламжа үзүүлхын түлөө сэрэгэй хэрэгүүдые бүри эршэмтэйгээр шудалха ба Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ бүгэдэ оролсон стахановска ажалай эрхим жэшээнүүдые харуулха байнабди».

Һүүлээрынь үгэ хэлэгшэд нүхэд Бугачев ба бусад хадаа гурбан агууехэ державын түлөөлэгшэдэй конференциин шиидхэбэриие бүрин һайшааһан ба хара арьяатан гитлеризмые газар дэлхэйн хүрьһэн дээрэһээ үтэр түргэнөөр бута сохилгодо бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхээр бэлэн байһан тухайгаа хэлэбэд.

Удаань, митингдэ хабаадагшад болбол СССР, Великобритани ба Америкын Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэдэй конференциин шиидхэбэриие бүрин һайшааһан ба сэрэгэй хэрэгүүдые гүнзэгыгөөр шудалан Улаан Армидаа эрхим туһаламжа үзүүлхэ гэһэн резолюци абаһан байна.

Социалистическэ уялга

СССР, Великобритани, Америкын Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэдэй конференциин хүдэлмэрөө дүүргэһэн тухай мэдээсэлдэ зорюулагдаһан митинг дээрэ Осоавиахимай БМАССР-эй Центральна Соведэй хүдэлмэрилэгшэд бүгэдэ сугларба.

Эндэ хабаадагшад хадаа гурбан агууехэ державануудай түүхэтэ шиидхэбэриие бүрин һайшаагаад, доро дурсагдаһан уялгануудые абаба.

1. Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин XXIV жэлэй ойн үдэр хүртэр амаралтын үдэр бүри воскресник эмхидхэхэ ба олоһон олзоёо оборонын фондо үгэхэ.

2. Улаанармеецүүдтэ дулаан хубсаһануудые бэлэглэлгэдэ бараандаа хабаадалсаха.

3. Осоавиахимай эхин организацинуудай хүдэлмэридэ бодото туһаламжа үзүүлэн Ворошиловскэ буудагшадай значкистнуудые бүри олоор бэлэдхэхэ гэхэ мэтэ.

Д. Колманов.

Советскэ Информбюроһоо

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

хэрэгсэл тээжэ ябаһан гурбан тонныи 4 автомашина гэмтээһэн, 12 бочко горючиие үгы хэһэн, нэгэ хүүргые бута татаһан, немецүүдэй таряа татажа байһан нэгэ тээрмые шатааһан ба телефонно хэлхээ холбоое хэдэн дахин таһа татаһан байна. Партизанууд болбол дайсантай тулалдаа хэжэ 5 фашистска офицерые, 13 солдадые алаһан байна.

Нүхэр В. гэгшын командалга доро ябадаг партизанска отряд немецкэ сэрэгүүдэй урдаһаа ехэ эдибхитэйгээр эсэргүүсэн тэмсэнэ. Энэ отряд болбол немецкэ солдадуудые тээжэ ябаһан 8 автомашина, 1 бронемашина, 2 мотоциклые мотоциклисттэйнь хамта нэгэ хэдэн үдэр соо үгы хэһэн байна.

* * *

Немецкэ солдадуудай бэшэгүүд ба плендэ орогшодойнь хэлэһэн үгэнүүд болбол зүүн фронтдохи германска армиин хэдэн частьнуудта жаяг заршамайнь һуларһаниие гэршэлнэ. Плендэ ороһон австрийска солдат Рудольф Лейзенбергер гэгшэ минии ябаһан полкын бүхэли рото солдадууд дайшалхы захиралтые гүйсэдхэхээ арсаа һэн гэжэ мэдүүлһэя байна. 113-дахи дивизиин 260-дахи полк соо ябадаг солдат Бренда Мор болбол унтер-офицер Керла Кугела гэгшын захиралтые гүйсэдхэхээ арсаха зуураа: «Үнэн бэшэ юумэнэй түлөө тэмсэлдэжэ өөрынгөө ами наһые үгэхээ огтошье хүсэнэгүйб",—гэжэ мэдүүлһэн байна.

Белорусска ССР-эй Хуушан Залитни гэжэ тосхондо нэгэ немецкэ отряд хоноһон байгаа. Немецүүд үүр сайха багаар саашадаа ябахын тула түхеэрэл хэжэ байба. Тиихэ үедэнь 40-45 наһанай нэгэ солдат винтовкоёо газарта хаяад: „Энэ дайн айхабтар хашартай болоо, энэ дайнһаа нэгэхэншье һайн юумые би оложо абахагүйб. Намда бусадай газар хэрэггүй, минии гэртэхи бүлэнэрни үлэсэжэ байна. Бидэнэр ородуудые хэзээшье диилэжэ шадахагүйбди. Би дайлалдажа шадахаяа болёоб»,—гэжэ хашхарһан байна. Тиихэдэнь үшөө 9 солдат энэ солдат тээшэ боложе һаналаа нэгэдэлсэбэ.

Алуулһан фашистска солдат ба пленде орогшодһоо олдоһон ба абтаһан бэшэг, тэмдэглэлнүүд дээрэһээ мэдэхэдэ германска армиин солдадуудай дунда бэеэ хорложо алаха ябадал һүүлэй үедэ ехэдэ олошорһон байна.

* * *

Антифашистска хүдэлөөн Югославида улам бүри ехэдэжэ байна. Олонтоото сербнүүдэй партизанска отрядууд сентябрь һара соо хэдэн немецкэ ба итальянска гарнизониие үгы хэбэ. Тиигэхэдэнь немецүүд хадаа эдэ партизанска отрядуудай урдаһаа нилээд ехэ хүсэтэй, хүндэ артиллеритэй сэрэгэй частьнуудые элигээһэн байгаа. Гансахан Скопле городой зониинь 60 мянганһаа 10 мянган хүнлөө оротороо хороһон байна, ушарынь хадаа, айхабтар олон хүнүүдые саазалһан ба арестовалһан байха юм. Мүн олон хүнүүд партизанска отрядта ороһон байна гэжэ урда Сербдэхи радиостанци мэдээсэнэ.

ОКТЯБРИИН 4-эй ҮДЭШЫН МЭДЭЭСЭЛ

Октябриин 4-эй туршада манай сэрэгүүд дайсанда эсэргүүсэһэн байлдаануудые бүхы фронт дээрэ ябуулба.

Октябриин 2-то агаарай байлдаануудта дайсанай 51 самолет, 2 аэростат унагаагдаба. Манай авиаци 19 самоледоо гээбэ.

Октябриин 3-да Москвада орохо замууд дээрэ 3 немецкэ самолет унагаагдаһан байна. Октябриин 4-дэ мүн тэндэ 5 немецкэ самолет унагаагдаба.

Баренцова далай дээрэ дайсанай ашаанай 3 пароход шэнгээгдэбэ.

* * *

Командир Харитоновой частьнууд хэдэн үдэр соо үргэлжэ үсэд шанга байлдаануудые хэжэ румынска морито сэрэгэй 8-дахи бригада ба немецкэ ябган сэрэгэй 399-дэхи полкдо айхабтар ехэ хоролто үзүүлһэн байна. Дайсан болбол хэдэн зуун солдат ба офицерээ алуулжа ба шархатуулжа гээбэ. Хатуу шанга байлдаануудай болоһон тала ба харгынууд дээгүүр дайсанай бута хяа һүршэһэн танк, автомашина ба үхэр буунууд яар ябта, дүүрэн хэбтэбэ. Манай частьнууд 3 танк, 20 үхэр буу, 60 гаран пулемет, нилээд олон миномет, автомат, мотоцикл ба автомашина, 200 мянган патрон, хэдэн мянган артиллерийскэ снаряд, 500 винтовко ба бэшэшье ондоо сэрэгэй хэрэгсэлые ехэ олоор гартаа оруулба. Трофейе бүридхэхэ хүдэлмэри үшөө үргэлжэлһөөр.

* * *

Баруун зүгэй фронтын участогуудай нэгэндэ манай самоледууд немецкэ морито сэрэгэй 2 эскадрониие, 2 рото ябган сэрэгүүдые. 64 автомашина, 25 үхэр буу үгы хэбэ. Агаарай байлдаанда дайсанай 7 самолет, 2 аэростат унагаагдаба.

* * *

Манай самоледууд Полтава городой оршон соо немецкэ колонныые штурмовалан добтолжо батальон шахуу немецкэ ябган сэрэгүүдые, 4 танк, 44 автомашина үгы хэһэн байна. Агаарай байлдаануудта дайсанай 4 самолет унагаагдаба.

* * *

Манай авиагруппа болбол Х. городой оршон соо дайсанай 2 рото ябган сэрэгые, 45 автомашина ба 6 артиллерийскэ батарейе үгы хэһэн байна.

* * *

Гитлеровскэ харшангууд хадаа булимтаран эзэлһэн советскэ районуудта зэрлиг хюдалга ба тонуул дээрмэдэлгые хэжэ үргэлжэлһөөр.

Фашистнууд болбол Кировоградска областиин Глиняная ба Диковка гэжэ тосхондо һуудаг зоной хүдөө ажахын бүхы продукт ба гэр соохи бүхы эдлэлыень буляажа абаашаһан байна. Черниговскэ областиин Выползово ба Карпиловка тосхонууд сүм һандаргагдашанхай. Фашистска золигууд болбол ажана амгалан һууһан зониие тонохоһоо гадна, ябаһан лэ газартаа дуулдаагүй хатуу хэрзэгыгээр хүн зониие хюдадаг байха юм. Киевскэ областиин Чернобыльскэ районой Слободка тосхондо фашистнууд орожо ерээд колхозник эхэнэр Нечуйко гэгшэһээ һү эриһэн байгаа. Тиихэдэнь нүхэр Нечуйко болбол «Таанар минии нэгэ үнеэе буляажа абаашаһан байнат, теэд, би хаанаһаа һү оложо үгэхэ гээшэбиб»,—гэһэн байгаа. Игэжэ хэлэһэнэйнь түлөө тэрэ эхэнэрые үхэтэрынь шахуу сохёод, гэрыень шатаажархиһан байна. Днепропетровско областиин Верхнеднепровско районой Бородаевка тосхоной бүхы эхэнэр ба басагадые фашистнууд барьяад хүсөөрөө эдлэн доромжолһон байха юм.

Немецкэ карательна отряд Серники тосхондо орожо ерээд нилээд олон колхозниигуудые суглуулжа ямаршье ушартай байһаниие огто хэлэнгүйгөөр буудажархиһан байна.

* * *

Немецүүдтэ булимтаран эзэлэгдэһэн Ленинградска областиин районуудта дайлалдажа байгаа партизанска отрядууд немецко-фашистска сэрэгүүдтэ эсэргүүсэһэн тулалдаануудые нэгэ һарын турша соо хэхэдээ 106 германска офицерые, эдэгэн соонь нэгэ генералые, 1810 солдадые алаһан ба хоёр немецкэ частиин штабые һандаргааһан байна. Шэн зоригто партизанууднай мүн тэрэшэлэн дайсанай материальна хүсэндэ айхабтар ехэ хоролто үзүүлдэг юм. Партизанска отрядуудай боецууд фашистска сэрэгүүдтэй тулалдажа 6 самолет, 2 танк. 9 бронемашина, 2 пулемет, 1 миномет, ашаанай 207 автомашина, 16 легковой автомобиль, штабной 6 автомашина, 58 мотоцикл, 70 велосипед, 2 моторно онгосо үгы хэһэн, һомо хэрэгсэлэй 4 складые ба 230 бочко бензиниие тэһэ татаһан байна. Ехэ олон түмэр харгы ба шоссе харгы партизануудай сохилтонууд доро байдаг. Һүүлэй үдэрнүүдтэ 7 немецкэ составые, хэдэн дрезиные түмэр харгыһаа халяаһан, түмэр харгын 3 хүүргэ бута татаһан байна. Шоссе харгын 30 гаран хүүргые бута татаба. Дайсанай хоол хүнэһэнэй 9 база ба солдадуудай байралһан 22 гэр барилгые шатааһан байна.

* * *

Немецкэ солдадууд болбол СССР-эй урдаһаа добтолһон энэ дайниие буруушааһан ехэ олон бэшэгүүдые түрэлхид ба танилнуудһаа абадаг байна. «Үнэн сэхэ бэшэ юумэ дэлхэй дээрэ бии юм. Заримууд дайнай болохоодо баяжаха, заримууд хооһо нойтоор үдэр һүнигүй дайлалдажа ами наһаяа алдаха ёһотой юм. Зүүн фронтдохи хоролтомнай алуулһан 1200000 хүн байна гэжэ Штарке үсэгэлдэр, сентябриин 2-то, намда хөөрөө һэн. Иимэ олон хүнүүдэй алуулһан байхада хэды олон хүн шархатаһан байгаа гээшэб. Хэлэжэ болошогүй һүрөөтэй»,—гэжэ Гертруда гэгшэ Шарлоттенбургһаа бэшэһэн байна.

ОКТЯБРИИН 5-ай ҮГЛӨӨНЭЙ МЭДЭЭСЭЛ

Октябриин 4-эй һүниин туршада манай сэрэгүүд болбол дайсанда эсэргүү байлдаануудые бүхы фронт дээрэ ябуулба.

* * *

Баруун зүгэй фронт дээрэ ябуулгаа хэжэ байһан манай нэгэ авиасоединениин летчигууд немецкэ мотомехколоннодо амжалтатай добтолго хэһэн байна. Бомбонуудай сэхэ тудалгаар ба пулеметно буудалгаар 33 автомашина, 4 рото ябган сэрэгүүд ба морин сэрэгүүдэй эскадрон үгы хэгдээ. Агаарай байлдаанда дайсанай 5 самолет унагаагдаба.

* * *

Урда зүгэй фронтын нэгэ участок дээрэ нүхэр Шарагинай часть болбол дайсанда ехэ гээлтэ ушаруулаа. Байлдаанай газар дээрэ дайсанай 900 солдат ба офицер алагдажа ба шархатажа үлэһэн байна. Трофейнүүдые булян абаа, тэрээн соонь 8 ехэ буу, 45 пулемет, 9 миномет, хэдэн зуун винтовко ба олон тоото һомо хэрэгсэлнүүд бии.

* * *

Военком нүхэр Юхимук гэгшын частиин бүлэг самоледууд баруун урда зүгэй фронтын нэгэ участок дээрэ 15 немецкэ танк ба ябган сэрэгүүдтэй 30 автомашиные үгы хээ.

* * *

Баруун-урда зүгэй фронтын нэгэ участок дээрэ сержант Гурчиянии гэгшэ өөрынгөө зенитнэ пулемедой буудалгаар немецкэ тагнуулай самоледые унагаагаа. Энэ болбол нүхэр Гурчиянниин сохижо унагааһан дайсанай самоледуудай хоёрдохинь болоно.

* * *

Одессэдэ орохо замууд дээрэ моряегуудай отрядууд дайсанда ехэ гээлтэнүүдые ушаруулба. Немецүүд болбол мянга гаран солдат ба офицерээ алуулжа гээгээ. Капитан Стрельниковэй подразделени илангаяа ехээр илгарһан байна. Тус подразделениин боецууд нэгэ байлдаанда «СС» гэдэг батальониие хяа сохёод, баһа нэгэ байлдаанда 200 немецкэ солдат ба офицерые үгы хэбэ.

* * *

Фашистска «союзнигуудай» стан соо хэрүүл хёморол таһарнагүй. Гитлеровецүүд болбол румынуудые элитээр шоо үзэжэ, муушалжа хандахаһаа гадна юумыень булян абана. Энэ ушар болбол «11-дэхи германска армиин тусхай приказ» соо хэлэгдэһэниинь хадаа: «Румынска сэрэгүүдэй мал адууһыень немецкэ солдадууд булян абана гэжэ румынска сэрэгэй засагай гомодол мэдүүлхэ ябдал һүүлэй үедэ олошороо. Немецкэ унтер-офицерэй зүгһөө румынска батальоной малые булияжа абаһан ябадал гараһан байна. Энэ мэтын ушар дээрэһээ нэгэ талаһаа немецкэ офицер ба солдадууд, нүгөө талаһаа Румыниин солдат ба офицернүүдэй хоорондо хэдэн удаа тулалдаан гараа». Немецүүд румынска сэрэгэй частьнуудые тоножо, тэдэнэй талха таряа ба мал адууһые булян абана. Ушар иимэ дээрэһээ румынска солдадууд үлэн хооһоор ябадаг болоо. Тэрэ приказ соонь баһа иигэжэ хэлэгдэһэн байна: «Немецкэ унтер-офицернүүд ба солдадуудай зүгһөө румынска армиие доромжолон муушалха ябадал хэгдэһэн байгаа. Немецкэ унтер-офицернүүд ба солдадууд румынска офицернүүдтэ хандахадаа бүдүүлиг шэрүүнээр хандаһан ябадал ажаглагдаһан байна».

Приказай авторнууд румынуудые национальна талаарнь баһамжалан хараадаг ябадалай тухай һаналаа табинагүй. Энэ ябадал болбол фашистнуудта хэмаагүй болоно. Румынууд болбол немецүүдэй ушар дүрсэгүй аашалалгадань зэбүүсээд, эртэ боломжо олохолоороо түрүүшын ээлжээндэ үһөөгөө абахые оролдодог байна.

* * *

Советскэ арад болбол шэн зоригтойгоор эхэ ороноо хамгаалагшадай бүлэнэрые инаг дуратайгаар ба энэрхы оролдолготойгоор тойрон хүреэлнэ. Кировскэ областиин Молотовск городто Госбанкын городской отделениин коллектив болбол фронтдо байһан өөһэдынгөө сотруднигуудай бүхы бүлэнэртэ түлөө асаржа үгөө. Молотовско районой «Ленинскэ Зам» ба «Пятилетка» гэдэг колхозууд Улаан Армиин зэргэдэ татагдаһан нүхэд Зыкин ба Куле мин гэгшэдэй бүлэнэртэ шэнэ гэрнүүдые барижа үгэбэ.

Германска эзэмдэгшэдтэ Норвегиин интеллигенци эсэргүүсэлтэ үзүүлнэ

СТОКГОЛЬМ, Германска эзэмдэгшэд ба квислинговскэ урбагшадта ороной хүн зоной этигэлые дайлан абалга бүтээгүй. Энээниие Норвегиин бүхы хүн зоной германска эзэмдэгшэдтэ эсэргүүсэлгэ гэршэлнэ. Һаяхан тэрьедэн ерэһэн нэгэ хүнэй мэдүүлһэнэй ёһоор, норвежскэ врачнууд нацистнуудта али болохоор эсэргүүсэлтэ үзүүлнэ. Психиатор-доктор Шарфенберг гэгшэ хэдэн жэлэй саада тээ өөрынгөө статьянуудай нэгэн дотор Гитлерые эрьюу гэжэ нэрэлһэн байна. Немецүүдээр Норвегиин эзэлэгдэһэнэй удаа гестапын түлөөлэгшэд Шарфенбергһээ иигэжэ асуугаа: һаналшни хуушаараа үлэбэ гү? Шарфенбергын харюусахань: „Минии һанал хубилаа—урдань хада Гитлер ухаагүй эрьюу гэжэ һанагша һэм, мүнөө тиимэ гэжэ мэдэнэб“. Гестапын түлөөлэгшэ асууна: „Та ойлгоногүй аалта, энэ шүүмжэлэл дээдэ зэргын аюултай юм гэжэ?.“ Шарфенберг харюусана: „Энэшье эли, би үбгэрөөб, минии хүдэлмэри дүүрээ, теэд намайе яахаяашье һанаа һаа, тэрэнээ хэгты“. Гестапын үдэр бүри полицида ерэжэ байха гэжэ Шарфенбергдэ захирхадань, тэрэ иигэжэ харюусана: „Энэ vгаа эсүүтэй. Энэ минии телефоной номероор һанаатай һаа үдэр бүри звонилжо байгаарайгты“. Шарфенберг болбол түрмэдэ хаагдаһан байгаа. Ослын ажаһуугшад тэрэнэй түрмэдэ байхадань сэсэг ба продуктнуудые элигэдэг һэн. 6 недели болоод Шарфенберг түрмэһөө табигдаа, тиихэдэнь тэрэниие геройе амаршалһан шэнгеэр амаршалаа һэн.

Норвегиин элдэб ниитын эмхинүүд болбол штурмовигуудай хатуу шэрүүндэ ба массова арестнүүдтэ буруушаалга соносхоо. Энэ эсэргүүсэлгэдэ 43 эмхеэр, тэрэнэй тоодо норвежскэ медицинскэ ассоциацяар гар табигдаһан юм. Квислинг болбол эдэ организацинуудта зүрюу фашистска медицинскэ эмхи байгуулаа, тэрээндэнь ганса 15-20 врач бэшүүлээ. Энэ эмхи тараагдаһан байгаа, Квислинг хадаа норвежскэ медицинскэ ассоциациие фашизировалхэ захиралта үгөө. Урдань ассоциациин президент байһан доктор Иорген Вернерэй һуурииe нацистска врач Вагнер эзэлбэ. Ассоциациин олонхи членүүд эсэргүүсэлгын тэмдэг болгон тэрээнһээ гарахые мэдүүлбэ.

Норвежскэ спортсменууд болбол немецүүдээр ба нютагай фашистнуудаар эмхидхэгдэһэн урилдаанууд ба дадан һуралга гэхэ мэтэнүүдтэ хабаадалсахаһаа демонстративнаар арсанад. Патриотическа зоригжоһон залуушуудай эсэргүүсэлтые засагуудаар эбдэгдэжэ шадагдаагүйһөө хойшо, тэдэнэр 350 мянгаһаа дээшэ тоологдодог членүүдэй спортивна союзуудые тарааха гэжэ соносхобо. Фашистска спортивна эмхинүүдые байгуулха гэһэн һэдэлгэнь юуншье болоогүй. Эзэмдэлгын үе соо германска фашистнууд спортивна хоёр клуб байгуулаа, тиин тэндэ хэнэйшье ородоггүй ушарһаа тэдэнь хүдэлнэгүй. Фашистска спортивна клубуудай хүтэлбэриин зарим спортсменүүдтэ элдэб хүнгэлэлтэ найдуулжа һаймһархые һэдээшье һаань, квислинговецүүдэй дурадхалые хэншье анхаралдаа абаагүй. Хилын саагуур ябахат гэһэн найдуулгануудынь мүн лэ спортсменүүдые фашистска эмхинүүдтэ хабаадуулжа шадаагүй. Эндэ, урдань спортын имагта алдараар суурхаһан орондо, 1941 оной спортивна урилдаанууд дээрэ 300 шахуу харагшад байгаа, тиихэдэ бүхы хабаадагшадынь 40 хүн байгаа.

Антифашистска тэмсэл Европодо ехээр ургана

СТОКГОЛЬМ, октябриин 3. (ТАСС). Шведскэ газетэ ба бэшэшье олон корреспондентнүүд болбол антифашистска тэмсэлэй Европодо ехээр дэлгэржэ байһан тухай бэшэжэ байдаг.

«Россида боложо байгаа дайн болбол ехэ үни удаан үргэлжэлхэ гэжэ хүн зон бултадаа ойлгонхой. Энэ дайнай болохотой дашарамдан даралагдаһан арадуудай эсэргүүсэн тэмсэхэ ябадал һүүлэй һаранууудта нилээдгүй үргэдэһэн байна. Булимтаран эзэлэгдэһэн бүхы оронуудта буһалгаан боложо, саботаж ба диверси хэхэ ябадал олошоржо байна. Германска булимтаран эзэлэгшэдтэ дураа гутаха ябадал Европодо ехэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй»,—гэжэ «Нюз даглигт аллеханда» газетэ бэшэнэ.

«Осиин державануудта ехэ аюултай восстанинууд болуутай байнхай. Европодохи арад зон бүгэдөөрөө буһалжа байна. Энэ зангаараа Европодохи байдал үни удаан үргэлжэлхэгүй. Гиммлерэй гэнжэдэ ябадаг Гейдрих болбол өөрынгөө замые хэдэн зуун хүнэй үхээрээр хушажа Европэ соогуур шуһата аян хэжэ ябана. Итальянска булимтаран эзэлэгшэд болбол Хорвати ба Грецидэ удаан тэсэхэгүй болонхой. Чехословакидахи байдал хурсадалгынгаа дээдэ шатада хүрэнхэй. Немецүүд болбол протекторат соогоо тон хатуу шанга хэмжээябуулгануудые бэелүүлнэ. Булимтаран эзэлэгдэһэн оронуудта кризис боложо эхилхын түйлда байна. Булимтаран эзэлэгшэдтэ айхабтараар дураа гутаһан гүрэнүүдтэхи ажалай бүтээсэ ехээр мууданхай. Энэнь восстаниһаашье дутуутүй аюултай»,—гэжэ «Вестерноррландс аллехэнда» газетэ бэшэнэ.

«Немецүүдэй эзэлһэн Европын зүг бүхэнһөө буһалгаан болоһон тухай мэдээсэлнүүд абтажа байдаг. Иимэ мэдээсэлнүүд үдэр ерэхэ бүри олошорно. Немецкэ засагайхидай хэды шэнээн зэрлигээр тэдэ арадуудые дарлан богоолшолноб, тиихэдэнь дарлагдаһан арадуудай мэдэлээ үгэхэгүй гэһэн ябадал тэрээнһээн бүри үлүүгээр ургана. Францида немецүүдые алана, тиихэдэнь немецүүд огтошье зэмэгүй барянда байгаашадые хэдэн арбаадаар алана. Норвегидэ немецүүдтэ хэды шэнээн хүдэлмэри хэхэ хүсэн хэрэгтэй байнаб, тэды шэнээн зониие хүсөөр барижа нэгэ газарһаа нүгөө газартань нүүлгэн абаашана. Иигэжэ хүн зоной дураа гутаха ябадал улам бүри түргэдэнэ. Чехидэ хүнүүдые һүрэгөөрнь саазалжа эхилһэн байна. Мүн иимэ мэдээнүүд Польшоһоо, Югославиһаа, Грециһээ абтадаг»,—гэжэ «Гетеборгс хандель стидниг» газетэ бэшэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Английска далайн сэрэгэйхид десантаар бууха туршалга хэжэ байна.

Художнигууд Кукрыниксын зураг. («Искусство» хэблэлээр гаргагдаһан плакадһаа репродукци). (ТАСС-эй фотохронико).

Чехословакида олон саазалалганууд хэгдэбэ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 2. (ТАСС) Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Чехи ба Моравиин протектор Гейдрих болбол Чехословакиин үшөө гурбан районда онсо байдал тогтообо. Иимэ дээрэһээ тус ороной 9 район онсо байдалтай болоһон байна.

Пражска радиостанциин мэдүүлһэнэй ёһоор Чехи ба Моравида 126 чех саазалагдаба.

Английска авиаци ба флодой ябуулганууд

ЛОНДОН, октябриин 2. (ТАСС). Октябриин 1-эй һүни английска авиациин ябуулганууд агаарай байдалай таарамжагүй байһан дээрэһээ хизаарлагданги байгаа гэжэ официальнаар мэдээсэбэ. Тиибэшье һаань, английска самолёдуудай багахануд соединенинүүд болбол Штуттгартдахи, мүн баруун урдахи ба баруун Германиин бусад пунктнуудтахи объектнүүдые бомбодоо. Тэрэшэлэн Булонь, Каль ба Остендэдэхи догууд добтолгодо оробо. Фризскэ аралнуудай хажууда дайсанай суднанууд атаковалагдаһан байна.

Германска авиаци октябриин 1-эй һүни зүүн ба зүүн урдахи Англи дээгүүр гаража ерээд, багахан хохидол ба жертвэ ушаруулһан байна.

Сентябриин 29-эй һүни Дундада далайн бассейндэхи Триполидэ амжалтатай добтолго хэгдэбэ. Мототранспортын суглараһан районда гараһан түймэр болбол 150 километрын газарһаа харагдажа байгаа. Бенгазида молой хажууда байһан судна дээрэ бомбонууд хаягдаа.

Английска авиациин атакада мүн (Сицилиин) Комизо ба Жербинидэхи аэродромууд дайрагдажа, тэндэ газар дээрэ байһан самолёдууд буудагдаһан байна.

Германида антифашистска һаналнуудай ургалта

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 3. (ТАСС). Оверсис Ньюс агентствын стокгольмско корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Германиһаа һаяхан ерэһэн шведскэ промышленнигай мэдүүлхэнь, английска агаарай добтолгодо дайрагдадаг районуудтахи заводуудай хүдэлмэришэдэй дунда антифашистска выступленинүүдэй түргэ түргэн болодог ушарһаа гестапо болбол заводууд дээрэ тусхай агентнуудые томилоо. Английска авиациин добтолгын угаа түргэ түргэн боложо байдаг Гамбургдахи Вломифосс гэжэ авиационно заводой хүдэлмэришэд хүдэлмэреэ зогсоогсо. Хүдэлмэришэд болбол «хейль Гитлер» гэжэ амаршалгые хэрэглэдэг нүхэдөө байкотировална. Заводой ханануудаар Гитлерые баһамжалһан үгэнүүд бэшэгдэдэг болоо.

ДҮТЫН ВОСТОГТОХИ АНГЛИЙСКА ХҮСЭНҮҮДЭЙ КОМАНДОВАНИИН КОММЮНИКЕ

ЛОНДОН, октябриин 3. (ТАСС). Дүтын Востогтохи английска хүсэнүүдэй командованиин коммюнике соо хэлэгдэхэнь, октябриин 1-дэ английска артиллери болбол Тобругой районой баруун-урда участогтахи дайсанай позицинуудые амжалтатайгаар буудажа үргэлжэлбэ. Бомбодолго болбол дайсанда гээлтэ үзүүлбэ ба тэрэниие сухарихыень баадхаба.

Ливийско-египетскэ границын райондо английска патрульнууд эдибхитэй ябуулгануудые үргэлжэлһөөр.

Республика дотор

ЗҮГЫН ОЛЗО

Бичурын аймагай «Безбожник» колхоз болбол зүгын ажалы һайнаар табиһанай ашаар энэ жэлдэ бага бэшэ олзо оруулһан байна.

Энэ колхозой зүгын ферм[э] 48 гэр-бүлэ зүгынүүд үбэлжэһэн байна. Тэдэнь мүнөө 12 гэр зү[г]ые түрэжэ, хамта 60 гэр бү[л] зүгынүүд болоо.

Зүгын фермые даагша нүхэр Макар Федосеевич Утинков гэгшэ өөрынтөө хүдэлмэриие зүбөөр табижа шадаа. Гэр бүхэнһөө 27—27 килограмм мед абаха түсэбтэй аад, 32—32 килограмм абажа мүнөө 600 килограмм мед худалдахаа байна. Колхоз болбол зүгын фермэһээ 10000 шахуу түхэрик сэбэр олзо абахаар хараална.

Нүхэр Утинковто колхозой правлени болбол нэмэлтэ түлэбэриин аванс болгон 39 килограмм мед үгэхэ болобо. Мүнөө Макар Федосеевич зүгынгөө үбэлжэлгые һайнаар бэлэдхэбэ. Байха байра ба эдеэ тэжээлэнь дүүрэн бэлэдхэгдэнхэй.

* * *

Мүн тэрэ аймагай «Красная Звезда» колхозой зүгын ферм[э] энэ жэлдэ 2430 килограмм мед үгэхэ түсэбтэй аад, 3890 килограмм үгэбэ. Тэрээнһээ 1600 килограммые худалдахань.

Фермые даагша нүхэр Арефий Абросимович Афанасьев ба тэнд[э] хүдэлмэрилһэн колхознигууд нэмэлтэ түлэбэриин аванс болгон 178 килограмм мёд абаха болобо.

УЯЛГАТА ТУШААЛГАНУУДАА АВАНСААР ТҮЛЭНЭ

Кабанскын аймагай, Корсаковска сельсоведэй «Коминтерн» колхоз 1942 оной нгоо мяха тушаалгын түсэбые авансаар түлэжэ дүүргэбэ. Мүн, энэ колхоз загаһа тушаалгынгаа түсэб 108 процент дүүргэһэн байна.

Тэрэшэлэн, дурсагдагша артелиин олонхи членүүд уялгата тушаалгануудаа сүм дүүргээ.

Бэлэдхэлнүүдээ дүүргээ

Колхозуудай ба колхознигуудай гүрэндэ тушааха уялгата түлэбэринүүдээ саг болзорһоонь урид түлэлгэ хадаа шуһата фашистнуудта шанга сохилто мүн. Бичурын аймаг дотор бэлэдхэлнүүдээ эршэмтэй дүүргэһэн колхозууд ба колхознигууд олон.

Партизанска сельсоведэй «Красное Знамя Труда» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Е. Л. Петров) гүрэндэ тушааха ёһотой түлэбэринүүдэйнгээ олонхиинь болзорһоо урид ба түсэбһөө үлүүлэн тушааба. Жэшээлхэдэ, 123 центнер мяха тушаанхай. Арбаад мянган үндэгэ болзорһоонь урид ба түсэбһөө холо үлүүлэн тушаажа дүүргэбэ. Тус колхозой членүүд уялгата түлэбэринүүдээ эдибхитэйгээр түлэжэ дүүргэнхэй. Эдэнэрһээ 11703 үндэгэн, зуугаад гаран центнер мяхан ба бусад продуктнууд болзорһоо урид тушаагданхай.

Заганай сомоной «КИМ» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Гомбоев) али бүхы түлэбэринүүдээ хододоо болзорһоонь урид ба түсэбһөө үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай. Энэ колхоз хадаа мүнөө жэлдэ урдынхиһаа эршэмтэйгээр түлэбэд. 62749 литр һү тушааха түсэбтэй аад, 65750 литр тушааба. Мүн 1824 килограмм нооһо тушаажа түсэбөө 101 процент дүүргэбэ. Дурсагдагша колхоз хадаа огородно культураар бага дутамаг байһан болбошье, гүрэндэ тушааха ёһотой капуста ба бусадые хүршэ колхозуудһаа тоһо ба ноо[һ]оор андалдан абаад, мүн лэ болзор доторынь дүүргэжэ шадаба.

Сталинай нэрэмжэтэ (Билютай сомон) колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Унагаев болбол гүрэндэ тушааха түлэбэринүүдээ нэн түрүүндэ дүүргэхэ зорилго урдаа табиһан ба тэрээнээ амжалтатай гаар дүүргэбэ. Тус колхоз болбол мяха, һү, үндэгэ, ноо[һ]о ба бусад түлэбэринүүдээ сүм тушааба. Мяха ба овощь мэтые үлүүлэн тушааба.

Тус аймагай Крупскын нэрэмжэтэ (Заган), Куренковой нэрэмжэтэ (Окино-Ключа), М.-Кузьлейн сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Малков) колхозууд бэлэдхэлнүүдэйгээ олонхиинь тушаанхай. Мүнөө гүрэндэ тушаагдаха тарян ба натура түлэлгэ, зээлгэ түлэ[лгэ] ябуулагдажа байна.

Цым. Цыденов.

Редакторай уялгые дүүргэгшэ Г. БАХАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны: отв. и зам. редактора—3-44; секретариата—3-23; отделов партийной жизни, агитации и пропаганды—7-55; сельскохозяйственного отдела и отдела писем—5-07.

Н—3199

Типография издательства республиканских газет БМАССР.